

مات کلامی: ۳۰:۱۰ صبح	نرد: ۱۷	مدت آزمون: ۹۰ دقیقه
----------------------	---------	---------------------

شماره یابام صحیح اول	نمرد عدد	نمرد حرف
شماره یابام صحیح دوم	نمرد عدد	نمرد حرف

کد امتحان:	۳۴۰۱۲/۲۴
تاریخ آزمون:	۱۴۰۱/۳/۲۵
عنوان:	آموزه های روان شناختی در قرآن و روایات
کتاب:	ندارد
محدوده:	بر اساس سرفصل ابلاغی
حذفیات:	ندارد

۱- یکی از مفاهیم مرتبط با شخصیت در آیات و روایات، کلمه شاکله است. منظور از شاکله چیست؟

الف. روحیات، سجایا و نیازهای افراد

ب. عوامل درون فردی رفتار

ج. نیت و خلق و خو

د. سرشت و عادت

۰/۵

۲- آیه «انا انشاناہ خلقاً» آخر به کدام مرحله از مراحل رشد پیش از تولد اشاره دارد؟

الف. مرحله سوم

ب. مرحله چهارم

ج. مرحله ششم

د. هشتم

۰/۵

۳- کدام یک از عبارتهای زیر برای تعریف و توصیف انفعالات صحیح تر است؟

الف. انفعالات به هیجانهای بسیار شدیدی گفته می شود که به انسان اختصاص دارد

ب. انفعالات به هیجانهای بسیار شدیدی گفته می شود که به حیوان اختصاص دارد

ج. انفعالات عبارتند از عواطف و میل هایی که در ارتباط با خود فرد یا دیگران حاصل می شود و بسیار زودگذر است

د. انفعالات به احساسها و کششهای منفی اشاره دارد که افراد بر اساس آن از کسی یا چیزی فرار می کند و دوری می جوید

۰/۵

۴- رشد متعالی بر اساس آیات و روایات عبارت است از.....؟

الف. رشد همه جانبه

ب. رشد افزایشی و پیش رونده

ج. رشد پویا

د. رشد معنوی

۰/۵

۵- جهت رفتار به وسیله چه چیزی تعیین می شود؟

الف. عقل و حواس ظاهری

ب. حواس ظاهری و حواس باطنی

ج. انگیزش

د. نیازها

۰/۵

۶- پردازش شناختی به ..... مربوط می شود؟

الف. حس مشترک

ب. قوه وهم

ج. قوه متصرفه

د. قوه خیال

۰/۵

۷- اینکه قرآن کتاب هدایت است و در آن به هدایت انسانها اشاره شده با کدام یک از موضوعات روانشناسی ارتباط پیدا می کند

الف. روان شناسی دین

ب. روان شناسی دینی

ج. روان شناسی تغییر رفتار

د. روان شناسی مثبت

۰/۵

۸- بر طبق آیات و روایات یکی از نمونه‌های ادراک فراحسی است.

- الف. قوه خیال
- ب. قوه وهم
- ج. غیب گویی
- د. ادراک شهودی

۰/۵

۹- بهره‌مندی از عقل جزو کدام یک از مبانی روانشناسی در قرآن و روایات محسوب می‌شود؟

- الف. مبانی معرفت شناختی
- ب. مبانی ارزش شناختی
- ج. مبانی انسان شناختی
- د. مبانی هستی شناختی

۰/۵

۱۰- یکی از فواید و کارکردهای هیجانات محسوب می‌شود.

- الف. برون ریزی و تخلیه هیجانی
- ب. تغییرات فیزیولوژیکی در بدن
- ج. بقای فرد و تداوم زندگی
- د. پایداری و ثبات هیجانی در شرایط سخت

۰/۵

۱۱- فراشناخت در قرآن چیست و چه مواردی را شامل می‌شود؟

فراشناخت به معنای آگاهی فرد بر نظام شناختی خود و کنترل و هدایت آن است. با توجه به اینکه در روان شناسی، شناخت معمولاً مترادف با تفکر در نظر گرفته می‌شود، فراشناخت را می‌توان آگاهی بر جریان تفکر و کنترل و هدایت آن تعریف کرد. در آموزه های اسلامی نیز مواردی از دانش و تجربه فراشناخت یافت می‌شود. برای مثال، ۱- اینکه توصیه شده چنانچه در باره غذای جسم مواظب هستیم و یک سری نکاتی را باید در نظر بگیریم، در باره غذای روح و کم و کیف آن نیز باید مواظب باشیم ۲- غفلت و غفلت زدایی: یعنی اینکه به دانشها و گرایشهای درونی خود توجه نکنیم. قرآن همواره در باره غفلت زدایی توصیه کرده و هشدار می‌دهد. غفلت و غفلت زدایی از مفاهیمی هستند که ما را به تجربه ای از فراشناخت دعوت می‌کنند. ۳- توبه نیز یکی دیگر از توصیه های دینی است که لازمه آن مرور گذشته و ایجاد تجربه ای از نوع فراشناخت است. ۴- مفهوم علم الیقین، عین الیقین و حق الیقین نیز با فراشناخت ارتباط دارد و مراتب متوالی شناخت را نشان می‌دهند. ۵- توصیه به پیروی نکردن از ظن نیز به فراشناخت اشاره دارد. ۶- برخی سرگذشتهایی که در قرآن آمده است مانند سرگذشت حضرت ابراهیم نیز مربوط به فراشناخت است.

۲

۱۲- اسناد را تعریف کنید و طبق آیات و روایات توضیح دهید.

اسناد به تلاش افراد در فهم علل رفتار دیگران و رفتار خود آنها اشاره دارد. از نظر هایدلر اسناد فرایندی است که افراد به کار می‌گیرند تا رویدادها را به عوامل زیربنایی آنها ربط دهند. در آیات و روایات، موضوع اسناد با عوامل انگیزشی رفتار و آن چه تحت عنوان مشیت الهی، وسوسه های شیطانی، اراده و اختیار و دیگر فرایندهای روانی بیان شده ارتباط دارد. برخی موضوعاتی که در قرآن با بحث اسناد ارتباط دارد عبارتند از: ۱- بسیاری از امور به خداوند نسبت داده می‌شوند مثلاً این که هر چه از خوبی ها به تو می‌رسند از جانب خدا است. هم چنین در آیات و روایات، سلامت، نعمت، امنیت، موفقیت و رفاه به خدا نسبت داده شده و گفته شده است که از جانب خدا است. همه اینها با توجه به بینش توحیدی و تحید افعالی از جانب خدا است زیرا خدا به وجود آورنده و پدیدآورنده هر چیزی است. از سوی دیگر، باید توجه داشت که اسناد امور به خداوند با اسناد آنها به امور دیگر از جمله انسان منافاتی ندارد. در کنار اسناد به خداوند، برخی کارها به شیطان اسناد داده شده است. برای مثال، حضرت یوسف نجات یافتن خود را از زندان به خداوند و ایجاد تفرقه و فساد بین او و برادرانش را به شیطان اسناد می‌دهد.

۲

۱۳- ضمن اشاره به تعریف سلامت روانی در روان شناسی، تعریف و ویژگی‌های آن را بر اساس آیات و روایات توضیح دهید.

برداشت ها و تعریف های مختلفی در باره سلامت روانی وجود دارد که ریشه در جهان بینی و نحوه نگاه افراد به انسان و ویژگیها و توانمندی های او بستگی دارد. این دیدگاه ها با وجود اینکه متفاوت هستند ولی لزوماً با یکدیگر متناقض نیستند و در هر کدام از آنها به یکی از ابعاد

۲

سلامت روانی اشاره شده است. سلامت روانی در روان شناسی به حالت سازگاری نسبتاً خوب، به دور بودن از اختلالات و بیماریهای روانی، تعادل میان فرد و محیط در رسیدن به خودشکوفایی، قابلیت ارتباط موزون و هماهنگ با دیگران، تغییر و اصلاح محیط فردی و اجتماعی، حل تضادها و تمایلات شخصی به طور منطقی، داشتن روحیه و توانایی همکاری با دیگران، صمیمیت و ابراز احساسات در روابط میان فردی، آگاهی از خود و جهان اطراف، سازگاری با مشکلات زندگی، شوخ طبعی، احساس امنیت عاطفی و برداشت واقع بینانه از توانمندیهای خود تعریف شده است. آیات و روایات نگاه کل نگرانه به سلامت روانی دارد و بر همه ابعاد وجودی انسان (مادی، معنوی، روان شناختی، اجتماعی) توجه دارد. از نظر اسلام، سلامت روانی به سطحی از عملکرد اشاره دارد که در آن فرد با خود و سبک زندگی اش آسوده و بدون مشکل باشد. سلامت روانی از نظر قرآن عبارت است از بهره مندی فرد از وضعیت مطلوب جسمی، روان شناختی، اجتماعی و معنوی به گونه ای که فرد به یک زندگی رضایت بخش و سعادت مند رهنمون شود. هدف اصلی بهداشت روانی در قرآن قرب الاهی و نیل به کمال و سعادت واقعی است.

۱۴- آیا از قرآن و روایات می توانیم انتظار نظریه روانشناسی داشته باشیم؟ چه دیدگاههایی در این زمینه مطرح شده است؟

برخی معتقدند دین فقط ارزش می دهد. علم و دانش خارج از حیطه رسالت ادیان است. بنابراین، انتظار نظریه علمی از آیات و روایات، انتظار نادرستی است. این دیدگاه نیز با اشکالات جدی رو برو است. نکته اصلی این است که دین فقط ارزش نمی دهد بلکه دانش هم می دهد. چند تبیین در این زمینه ارائه شده است. تبیین اول این است که گزاره های دینی دو دسته هستند؛ گزاره های ارزشی و گزاره های علمی. منظور از علمی در این جا علوم تجربی است. در قرآن بیش از هزاران آیه مربوط به علوم تجربی است. تبیین دوم این است که گزاره های دینی همواره بیانگر حقایق خارجی هستند و بر اساس امور حقیقی و خارجی پایه ریزی شده اند. تبیین دیگر که معقول تر هم به نظر می رسد این است که گرچه بیشتر گزاره های دینی در صورت و ظاهر ناظر به باید ها است ولی در سیرت و باطن حاکی از یکسری هست ها بوده و حقایقی را در خود نهفته دارد. این حقایق می تواند به وسیله محققان سازماندهی شده و به طور نظامدار به نظریه ها پیوند بخورد. طبق این برداشت، شاید بتوان از یکسری نظریه های علمی در قرآن و حدیث سخن گفت که به صورت ضمنی بیان شده است. نظریه علمی نیز صرفاً دانش نیست، بلکه به صورت ضمنی شامل یکسری گزاره های ارزشی هم می شود. برای مثال، اگر نظریه های روان شناسی صرفاً دانش باشد، هیچگاه نمی تواند بگوید برای پیشگیری و درمان چه باید کرد. بنابراین، انتظار اینکه از آیات و روایات موضوعات روان شناختی استخراج کنیم و به نظریه روان شناسی برسیم، انتظار نابجایی نیست.

۱۵- نزول وحی به پیامبر و ملاقات وی با جبرائیل امین چه نوع تجربه ای محسوب می شود؟

ملاقات پیامبر (ص) با فرشته وحی تجربه ای فراحسی محسوب می شود. حضرت می فرماید: فرشته دو باره مرا فشار داد به گونه ای که احساس درد نمودم و سپس مرا رها کرد و گفت: بخوان گفتم قادر بر خواندن نیستم. مرا گرفت و دیگر بار به شدت فشار داد تا درد زیادی احساس کردم و سپس مرا رها کرد و گفت: بخوان! رسول خدا (ص) در حالیکه قلبش سخت به تپش افتاده بود به خانه بازگشت و به همسرش خدیجه فرمود: مرا بپوشانید. وی را پوشاندند تا اینکه دلهره و هراس او برطرف شد.

۱۶- هیجان های مثبت مربوط به گذشته و حال کدام است؟ مختصر توضیح دهید.

هیجانهای افراد گاهی مربوط به گذشته و آثار باقیمانده از آن است که بر حالات روانی فرد در حال حاضر تأثیری گذارد. شادمانی و رضایتمندی جزو این دسته از هیجانها محسوب می شوند. در آیات و روایات نیز با تعبیر مختلف به این نوع از هیجانات مثبت اشاره شده است. دسته دوم، هیجانهای مثبتی هستند که به آینده و موضوعات و مسائلی مربوط می شوند که تا هنوز محقق نشده است. امید، خوش بینی و آینده نگری جزو این دسته از هیجانها هستند.